

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی موانع تولید ناشی از اشکالات آیین نامه ثبت و کنترل انواع مواد کودی (ابلاغیه شماره ۰۲۰/۲۳۵۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۰۸/۲۱ وزارت جهاد کشاورزی)

مرجع طرح موضوع: انجمن فرآورده های آلی و زیستی و شرکت ویوا کود

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۱/۱۲/۰۶

تعداد صفحات دستور جلسه: ۳ صفحه

شرح موضوع:

وفق آیین نامه ثبت و کنترل کیفی مواد کودی ابلاغیه شماره ۰۲۰/۲۳۵۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۰۸/۲۱ وزارت جهاد کشاورزی، به منظور کنترل کیفیت مواد کودی در حال تولید و یا عرضه شده، موسسه تحقیقات خاک و آب، دفتر ثبت مواد کودی را در موسسه تشکیل داده است که مرجع کشوری کنترل کیفیت مواد کودی می باشد. این دفتر نیز کارگروه (کمیته های پایش) استانی را تشکیل داده است. این کمیته ها با مراجعه به محل های تولید و مراکز عرضه کود (فروشگاه ها) از محصولات در حال تولید و یا تولید شده نمونه برداری می کنند و سپس این نمونه ها برای آنالیز مواد تشکیل دهنده به آزمایشگاه های همکار دفتر ثبت مواد کودی (آزمایشگاهی که مجوز فعالیت خود را از دفتر ثبت مواد کودی موسسه تحقیقات خاک و آب وزارت جهاد کشاورزی دریافت کرده اند) ارسال می کنند. در صورت عدم تطابق (انحراف بیش از ۱۰٪) بین جواب آزمایشگاه و برچسب کود (آنالیز اظهاری تولیدکننده)، با شکایت سازمان جهاد کشاورزی استان مربوطه با استناد به ماده ۳ قانون تعزیرات حکومتی^۱ و با عنوان مجرمانه تولید و عرضه کالای تقلبی در سازمان تعزیرات حکومتی طرح دعوی شده، متعاقباً پرونده بر اساس روال کلی سازمان تعزیرات مورد رسیدگی قرار می گیرد و شرکت تولیدکننده جریمه می شود. در بررسی اشکالات این آیین نامه از منظر فنی و حقوقی که به صورت مانعی در تولید عمل می کند، موارد زیر قابل بیان است:

۱- مبنای فنی:

۱-۱ صلاحیت آزمایشگاه: آزمایشگاهی که نتایج اعلامی آنها به عنوان دلیل مبنای جریمه و مجازات شرکت ها قرار می گیرند بر خلاف قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد مصوب ۱۳۹۶/۰۷/۱۱ (مواد ۱، ۶ و بند ۱۰ تبصره ۲ ماده ۷) مجوز فعالیت خود را صرفاً از دفتر ثبت مواد کودی دریافت می کنند. همچنین نحوه فعالیت آنها نیز (کیفیت مواد آزمایشگاهی، مهارت حرفه ای کارکنان، کالیبراسیون دستگاه ها) تحت نظارت منظم و ادواری سازمان استاندارد نیست و دفتر ثبت مواد کودی نیز گزارشی از انجام این نظارت ها و یا رسیدگی به شکایات شرکت ها و انجمن های صنفی در مورد نتایج غلط این آزمایشگاه ها اعلام نکرده است.

^۱ ماده ۳: کم فروشی و تقلب - عبارت است از عرضه کالا یا خدمات کمتر از میزان و مقادیر خریداری شده از نظر کمی یا کیفی که مبنای تعیین نرخ مراجع رسمی قرار گرفته است. تعزیرات کم فروشی و تقلب با توجه به میزان و مراتب آن عیناً مطابق تعزیرات گرانفروشی می باشد.

^۲ ماده ۱- در اجرای بند (۲-۴) سیاست های کلی و بند (و) ماده (۲۳۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر «توسعه و تقویت نظام استاندارد ملی» و نیز در راستای تحقق بند (۲۴) سیاست های اقتصاد مقاومتی موضوع «افزایش پوشش استاندارد به کلیه محصولات داخلی و ترویج آن» و همچنین زمینه سازی جهت اعمال بند (۳۰) سیاست های برنامه ششم توسعه مبنی بر «تدوین و اجرای سند جامع و نقشه راه تحول نظام استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت» و به منظور روزآمدسازی، تقویت و توسعه نظام استاندارد در سطح کشور به نحوی که زمینه ارتقای مناسب کیفیت ملی و دستیابی به ارتقای پایدار تولید محصولات در کشور را فراهم نماید، عنوان «مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» به «سازمان ملی استاندارد ایران» تغییر و جایگاه و شرح وظایف و اختیارات این سازمان به شرح زیر تعیین می گردد. ماده ۶- فعالیت سازمان در چهار محور زیر انجام می شود: ۱- استانداردسازی ۲- اندازه شناسی ۳- تأیید صلاحیت ۴- ارزیابی انطباق. بند ۱۰ تبصره ۲ ماده ۷: ۱۰ - اعتباربخشی و تأیید صلاحیت کلیه نهادهای ارزیابی انطباق نظیر آزمایشگاه های آزمون و برسنجی، مؤسسات بازرسی کننده داخلی و خارجی (سورویانس) مؤسسات گواهی کننده محصول، مؤسسات گواهی کننده اشخاص حقیقی و حقوقی و مؤسسات گواهی کننده سامانه های مدیریتی به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور

۱-۲ صحت و دقت نتایج: برای اینکه نتایج آزمایشگاهها بتواند به عنوان دلیل (وفق آیین دادرسی مدنی)، مبنای طرح دعوی و اثبات جرم قرار بگیرد باید علاوه بر صحت و دقت، قابلیت تکرارپذیری داشته باشد یعنی در صورت تکرار آزمایش در همان آزمایشگاه و یا آزمایشگاه دیگر، همان نتایج بدست آید اما در آیین نامه به ضوابطی که به لحاظ فنی صحت، دقت و قابلیت تکرارپذیری نتایج را تأیید و اثبات کند، اشاره نشده است و به این صورت هر نتیجه‌ای که توسط آزمایشگاه همکار اعلام شده باشد، مبنای اعلام جرم و تشکیل پرونده قرار می‌گیرد.

۲- مبنای حقوقی:

۱-۲ عدم رعایت قانونی بودن جرم و مجازات: جرم انتسابی به تولیدکنندگان از سوی سازمان جهاد کشاورزی به استناد ماده ۳ قانون تعزیرات حکومتی^۳، عرضه کود تقلبی است، اما این ماده تصریح دارد که عرضه کالای تقلبی زمانی محقق می‌شود که مراجع رسمی پس از بررسی کیفی و کمی محصول، نرخ رسمی برای عرضه آن اعلام کرده باشند در حالیکه تولیدکنندگان برای هر یک از فرمول‌های کودی خود، رأساً قیمت‌گذاری انجام می‌دهند و هیچ نرخ‌گذاری رسمی انجام نمی‌شود که بتوان تولیدکنندگان را مشمول گران‌فروشی و یا تقلب دانست.

۲-۲ عدم رعایت قاعده حقوق اتلاف: مسئولیت مدنی دفتر ثبت مواد کودی، وفق ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی^۴، در قبال خسارات وارده به تولیدکنندگان ناشی از نتایج اشتباه که مبنای توقیف کالا و عدم فروش آن شده بود، ساکت است. زیرا فرآیند نمونه‌برداری، آزمایش و رسیدگی در تعزیرات گاه تا ۶ ماه زمان می‌برد و در این مدت کالا توقیف است و اگر پس از این مدت، از تولیدکننده رفع اتهام شود اما کالا به دلیل افت کیفیت بسته‌بندی شرایط عرضه به بازار را نداشته باشد، دفتر ثبت مواد کودی مسئولیتی برای جبران خسارتی ندارد.

۳-۲ عدم رعایت قاعده تناسب جرم و مجازات: در آیین نامه، ضمن توسعه فراقانونی حوزه اختیارات دفتر ثبت مواد کودی اجازه ابطال دیگر مجوزهای فعالیت شرکت راه، ولو خارج از حوزه نظارت، به دفتر ثبت مواد کودی داده شده است.

۳- نتایج اجرایی: واضح است که متن کلی و قابل تفسیر آیین نامه ثبت مواد کودی و عدم رعایت اصول قانون‌گذاری از جمله رعایت حقوق تولیدکننده و یکی بودن ناظر و قاضی نشان از نگارش آن با دانش اندک از الزامات قانون‌گذاری و عدم وقوف بر شرایط عینی تولید است. از سوی دیگر یک بررسی اجمالی نشان می‌دهد که عرضه کودهای تقلبی و بدون کیفیت هم چنان با حجم عظیم ادامه دارد و به این ترتیب، تولیدکننده از دو طرف تحت فشار است، فشار مصرف کننده که بهای محصول را با قیمت کودهای تقلبی مقایسه می‌کنند و فشار اجرایی ناشی از آیین نامه ضعیف. با توجه به توضیحات فوق، به استناد بند ب ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور^۵ پیشنهاد می‌گردد اصلاح آیین نامه ثبت مواد کودی توسط یک هیئت حقوقی صورت پذیرد. لذا درخواست می‌شود با توجه به ملی بودن موضوع، در کارگروه تخصصی کمیته حمایت از کسب و کار مورد بررسی قرار گیرد.

^۳ کم فروشی و تقلب - عبارت است از عرضه کالا یا خدمات کمتر از میزان و مقادیر خریداری شده از نظر کمی یا کیفی که مبنای تعیین نرخ‌مراجع رسمی قرار گرفته است.

^۴ ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی

کارمندان دولت و شهرداری ها و موسسات وابسته به آنها که به مناسبت انجام وظیفه عمدا یا در نتیجه بی احتیاطی خساراتی به اشخاص وارد نمایند شخصاً مسئول جبران خسارت وارد میباشند ولی هر گاه خسارات وارده مستند به عمل آنان نبوده و مربوط به نقص وسائل ادارات و موسسات مزبور باشد در این صورت جبران خسارت بر عهده اداره یا موسسه مربوطه است ولی در مورد اعمال حاکمیت دولت هر گاه اقداماتی که برحسب ضرورت برای تامین منافع اجتماعی طبق قانون به عمل آید و موجب ضرر دیگری شود دولت مجبور به پرداخت خسارات نخواهد بود.

^۵ اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی موظف است با همکاری اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شورای اصناف کشور، نسبت به شناسایی قوانین، مقررات و بخشنامه های مخل تولید و سرمایه گذاری در کشور اقدام نماید و با نظرخواهی مستمر از تشکلهای تولیدی و صادراتی سراسر کشور و بررسی و پردازش مشکلات و خواسته های آنها، به طور مستمر گزارشها و پیشنهادهایی را تهیه کند و به کمیته ای متشکل از دونفر از هر قوه به انتخاب رئیس آن قوه ارائه دهد. کمیته مذکور موظف است ضمن بررسی پیشنهادهای ارائه شده، راهکار قانونی لازم را اتخاذ کند.

در تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۴ جلسه پیش از کارگروه تخصصی با حضور نمایندگان موسسه تحقیقات خاک و آب، انجمن فرآورده های آلی و زیستی، موسسه تحقیقات راهبردی آب و خاک اتاق ایران و شرکت ویوا کود در محل دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی برگزار شد. در این جلسه بخش خصوصی نظرات خود را همانطور که در بالا براساس مبنای فنی و حقوقی آمده است بیان کردند. به خصوص در مورد ارجاع پرونده های خود به تعزیرات حکومتی در حالی که کالای آن ها شامل قیمت گذاری رسمی نمی شود درخواست رسیدگی داشتند. نماینده مرکز مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران هم بیان کردند بیشتر نکات جنبه حقوقی دارد به خصوص در بحث ماده ۱۶ و باید بازنگری صورت گیرد. ایشان همچنین در مورد نحوه نظارت بر آزمایشگاه های همکار به بخش خصوصی حق دادند و با درخواست آن ها یعنی وجود یک آزمایشگاه ناظر (مانند استاندارد) موافق بودند. در این جلسه نماینده موسسه تحقیقات خاک و آب گفتند حدود ۵ ماه است بر روی اصلاح آئین نامه ثبت و کنترل مواد کودی با حضور بخش خصوصی (انجمن فرآورده های آلی و زیستی) کار می کنند و به زودی نتیجه نهایی در اختیار بخش خصوصی و شورای گفت‌وگو قرار می گیرد اما هنوز نهایی نشده است.

در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۰۲ در دویست و پنجاه و سومین نشست کمیته تخصصی هیأت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار با حضور نماینده اتاق ایران این موضوع مطرح شد و نظر اعضای کمیته بررسی موضوع ذکر شده در جلسات تخصصی شورای گفت‌وگو بود.

با عنایت به مطالب فوق و این موضوع که اصلاح آئین نامه ثبت و کنترل انواع مواد کودی توسط موسسه تحقیقات خاک و آب در حال انجام است، بررسی این موضوع با در نظر گرفتن محور های زیر در دستور کار جلسه تخصصی شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی قرار گیرد.

۱. ایجاد یک آزمایشگاه ناظر بر فعالیت آزمایشگاه های همکار (مانند آزمایشگاه های موسسه استاندارد)
۲. تسهیل در صادرات کودهای تولیدی با ایجاد تمهیدات جهت تهیه و صدور گواهی از نظر میزان عناصر فلزی مد نظر کشور مقصد.
۳. جبران خسارت تولید کنندگان در صورت اشتباه در نتایج آزمایشگاه های همکار.
۴. تولید کود دارای کیفیت بالا با مشارکت حداکثری بخش خصوصی در تولید و نظارت.
۵. رعایت ماده ۱۶ آیین نامه (به خصوص پس از اصلاح) در برخورد با متخلفان.
۶. تفکیک وظایف موسسه تحقیقات آب و خاک در حوزه نظارتی و تولیدی به نحوی که تولید بخش خصوصی در کنار افزایش نظارت بخش دولتی افزایش یابد.

همچنین جدول اصلاحات مد نظر بخش خصوصی که طی جلسات در محل انجمن فرآورده های آلی و زیستی تهیه شده است به پیوست این دستور جلسه ارسال می گردد.

